

Robert Vano: Udělat ostrou fotku není žádný kumšt

30.03.2020

Světznámý fotograf se rozhovořil o tom, jak vidí svět a Žižkov ve svém rozostřeném objektivu.

N
a
P
r
a
z
e
3
j
s
t
e
s
e
z
a
b
y
d
l
e
l
n
a

tolik, že tu prý chcete zůstat i po své smrti.

Dostal jsem jako dárek hrob na Olšanských hřbitovech od jedné čtyřidevadesátileté paní, která pochází z Rudné, a Žižkov je pro ni z ruky. Nikoho nemá a v hrobě, který patří městu, leží její maminka. Takže asi má strach, aby tam nebyla navždy sama, protože ona chce spočinout ve své obci. A navíc, pokud by hrob nikdo neplatil, přiklepli by ho úředníci někomu jinému. No to víte, je to trochu divné. (smích) Ale aspoň

bych zůstal na Žižkově, kde bydlím již od sametové revoluce.

Někteří fotografové nedají na Žižkov pro jeho charisma dopustit. Jak je to s vámi?

Před třiceti lety tu byl takový Disneyland. Báli jste se, aby vám nepadla cihla na hlavu, jak to tady bylo po komunismu neudržované. Teď už je to dobré. Fotím jinak módu – sny, nikoli realitu. Čili mě jako fotografa Žižkov zas tak nezajímá.

Jak vypadá váš pracovní den?

Fotím svoje věci, vyvolávám je a rámuju. V pátek, v sobotu a v neděli dělám mužské akty, nebo zahradu. Ta se nehýbe a nemluví. Od pondělí do pátku dělám na zakázkách. To jsou většinou holky. Pro ně je market daleko větší než pro kluky. Holky mají svoje Vlasty, Růženy, Květy, ale muži jen nějakou rybařinu. Vlastně můj život se může zdát nudný pro lidi kolem mě, protože nic jinak nedělám. V kině jsem byl naposledy, když se potopil Titanic. Zrovna aktuálně řeším, jestli mám chodit na besedy a setkání s lidmi, kteří se třeba vrátili z Itálie. Prožil jsem vše možné – drogy, alkohol, sex, a teď abych se bál, že nepřežiju koronavirus? V televizi furt tak straší, hlavně že je ten vir nebezpečný pro lidi po šedesátce.

Jako dvorní fotograf prestižních módních časopisů jste ale musel zažít divoké mejdany. Má pravdu?

Já nikam moc nechodil. Ani teď mě nezajímají žádné vernisáže nebo otevírání nějaké módní sady někde na Zličíně. Celý den pracuji, a když se vrátím kolem sedmé domů, nemám už dostatek energie. Jako mladý jsem chodil na diskotéky, to jo. Ale že bych chodil k někomu na párty, to ne. Vlastně nevyhledávám ani žádné posezení s více než pěti lidmi. Teď mě třeba kolega z týmu, co s ním spolupracuju, zval na happy hour do restaurace. Já mu na to řekl: „Pro mě je happy hour, když tě nevidím. Protože na tebe koukám od rána do večera.“

Narazil jste na klienty, s nimiž jste měl problém se domluvit?

Když potkám paní, která chce, abych fotil třeba kombajny, tak to pochopitelně neklapne. Byla třeba zakázka, abych nafotil barokní architekturu v Čechách. Takže odmítám hodně věcí, protože je neumím. Nefotím pod vodou, nádor na mozku, mléčnou dráhu, zatmění slunce, nelezu po Himalájích... Je to jiná technika, kterou nepoužívám. Oproti jiným mám výhodu, že nemám žádné závazky – manželku, děti, psa, chatu, drona, zkrátka nic. Takže si vydělám svými portréty. A teď už jezdím i zdarma v metru.

Co teda fotíte nejraději?

Furt ty stejný kluky, kterým je mezi 18 a 22 lety. Měl jsem sen vyfotit Beatles, ale rozpadli se dřív, než jsem se stal fotografem. Nemám potřebu fotit Angelinu Jolie nebo Madonnu. Jdu do agentury, kde si vyberu postavu. Neznám je, nevím, jak se cítí, ani mě to nezajímá. Když dělám zakázku, vím, co potřebuji. Jestli jenom hlavu, oko, ruce, nohy...

Jste dlouholetým kritikem ostré fotografie.

Jak tu ostrost nechápu. Vždyť mi přece takhle reálně nekoukáme! V malířství se nic v tomhle směru od dob Leonarda da Vinci nezměnilo. Ten říkal, že oči jsou oknem do duše. Ve fotce to platí stejně. Přitom udělat ostrou fotku není žádný kumšt. Dám clonu 22 a mám fotku ostrou od pindoura až nahoru a nemusím se koukat ani do hledáčku. Problém je to, co je mezi tím. Lidi už nevědí, že clona je vzdálenost fotografa od objektu, který fotil. Nevidí čas pohybu. Fotky tohoto formátu nemají duši. Jako kdyby už nikdy nepadalo listí, nepršelo, nesněžilo... Nic se neděje, hlavně aby to bylo ostré.

Kdo je podle vás fotograf?

Nejen ten, kdo to cvakne, ale zároveň někdo, kdo film vyvolá a zarámuje. Doktor taky není jen ten, kdo něco rozřízne, ale šít neumí. Když bych někomu zadal, aby udělal ruční fotku, bůh ví, jestli by si věděl rady. Dnes vás vyfotí i tříleté dítě.

Fotíte na mobilní telefon?

Ano, proč ne? Není důležité, na co fotíte. Důležité je, abyste z výsledku udělali dobrou image. Samozřejmě, výstavu do Paříže byste s mobilním telefonem neudělali. Ale ty nejlepší už umějí nastavit čas, ISO a clonu jako klasické foťáky. Nezáleží na vzdělání. Důležité je, co umíte.

Jak pracujete s Photoshopem nebo jinými programy?

Nikoho neupravuji. Posílám fotky do grafického studia, kde je případně upraví. Já si ale předem vybírám určitý typ člověka, o němž vím, že na úpravě jeho fotografie nestrávím týden u počítače. Ani si nekupuji ve fotobance snímek s krajinou na Aljašce, do které bych chtěl vmontovat úsměv svého klienta. Já jinak samozřejmě fotím, kde si klient přeje. Na poušti, u moře, na ledovci. Island byl třeba zvláštní tím, že tam nic nebylo. Připadal jsem si jak na Měsíci. Nikde nikdo. Kompozičně se jedná o stejnou písničku, jen prostředí se mění. Pak je otázka, že lidé se neptají, co kupují, ale kde se to fotilo. Někteří klienti také šetří a chtějí kombinovat studio s prostředím. Vždycky musíte vědět, co chcete. Pak musíte najít recept, jak to udělat. A budete dobří v tom, co si zvolíte. Já fotím stejný čas, stejné ISO, stejnou clonu, na základní objektiv. Pak záleží, jak je kluk hezký nebo holka pěkná a můžete cvakat celý den.

Z kadeřníka jste se v Americe stal fotografem. Jak dlouho ten proces trval?

Asi patnáct let. Neměl jsem ani školu ani řádnou přípravu. Ale jako kadeřník jsem byl na placu s lidmi, co fotili modelky. To byla škola k nezaplacení. A já jsem chtěl umět fotit a udělal jsem pro to maximum. Držel jsem panu fotografovi reflektor, dohlížel jsem na prostředí a nabíral jsem zkušenosti. Ale taky vařil kafe nebo myl záchody. Stejně jako při vaření, kdy vám babička říká, kolik je potřeba mouky, kdy těsto vykyne, jak dlouho se má buchta péct. Neučil jsem se jen o technice, ale i o komunikaci.

Jak probíhá komunikace během větší módní zakázky?

Klient se musí vždycky cítit dobře. Sami jim musíte říkat, že se cítíte bezvadně. Blbě vám nikdy nesmí být, obzvláště když vám za práci platí. Pak přijde holka, která si takhle stěžuje, a hned letí. Protože místo ní máme dalších tři sta, které na svoji příležitost čekají a hlava je určitě nebolí.

Na začátku rozhovoru jste mi prozradil, že jste naši schůzku málem odřekl kvůli hrozbě koronaviru. Naštěstí jsme se ale sešli.

Viděl jsem dokument o britské královně. Té se ptali, jestli se nebojí hospodářské krize, která byla před dvanácti lety. A ona řekla: „Milý pane, já prožila dvě světové války, krach na burze, nacismus, komunismus, vyhoření wimbledonského paláce, potopu a víte co? Nic se neděje.“

Obavy ale o koronavirus mám, vlastně jsem naši schůzku chtěl zrušit. Vždyť je mi přes 70 let a média i okolí mě straší. Ale pak jsem si řekl, že budete poslední, s kým se sejdu, a ostatní naplánované akce holt počkají, až se to přežene.

Robert Vano (1948) se narodil v Nových Zámčích na Slovensku maďarským rodičům. V roce 1967, krátce po maturitě emigroval do USA. Pracoval jako kadeřník, vizážista, maskér a asistent pro fotografy módy (Horst, Glaviano, Castel, Fallai), později se prosadil jako fotograf světových módních časopisů (Harpers Bazaar, Vogue, Elle, Cosmopolitan). Po roce 1989 se vrátil do Československa a zakotvil v Praze na Žižkově. V letech 1996 - 2004 pracoval jako umělecký ředitel české edice časopisu ELLE, odsud se přesunul na pozici art directora

v agentuře Czechoslovak Models, kde působil do roku 2009. Vydal několik fotografických publikací, vystavoval např. v New Yorku, Miláně, Londýně a v Praze. V roce 2010 získal Evropskou cenu Trebia za tvůrčí činnost.

Text: Martin Hošna

Foto: Martin Hošna